

"Taal is zeg maar niet ALLEEN het ding"
(vervolg op Taal is zeg maar niet zo mijn ding)

Regionale vervolg-aanpak basisvaardigheden Drechtsteden 2026-2030

Colofon:

Dit regioplan is gericht op bestuurders en wordt ter informatie gedeeld met gemeenteraden.

Het document is tot stand gekomen in samenwerking met regiocollega's WEB, het Onderzoekscentrum Drechtsteden en de Stichting Lezen en Schrijven.
De ervaringen van afgelopen aanbestedingsperiode en de gesprekken met partners in het sociaal domein, Sociale Dienst Drechtsteden, Taalhuispartners en participatiebedrijven hebben we hierin meegenomen.

De definitieve vormgeving van dit regioplan, in combinatie met een regionale factsheet van het OCD, volgt na de zomer.

Het college van de gemeente Dordrecht stelt de definitieve versie in het najaar van 2025 vast. De definitieve versie is ook bedoeld ter informatie van colleges en gemeenteraden in de Drechtsteden.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding, landelijk beleid WEB na 2024	3
	Aanleiding en context van het regioplan	3
	Wettelijke kaders	4
	Regierol contactgemeente Dordrecht	5
2.	Laaggeletterdheid, basisvaardigheden en het maatschappelijk effect	6
	Gevolgen van lage basisvaardigheden	6
	Maatschappelijk effect	8
3.	Drechtsteden, cijfers, doelstellingen en doelgroepen	9
	Regionale en lokale cijfers	9
	Doelgroepen (na de zomer: bijlage factsheet OCD)	11
4.	Regionale en lokale speerpunten: doelen, ambities en aanbod	13
	Waar staan we nu in de Drechtsteden?	13
5.	Integrale aanpak en samenwerking met partners	15
	Verbinding met onderzoek	15
	Rol van bibliotheken en Taalhuizen	15
	Samenwerking met de Stichting Lezen en Schrijven	16
6.	Signalering, werving en toeleiding	17
	Via Taalhuizen	17
	Via (sociale) media	17
	Via Informatiepunten Digitale Overheid (IDO)	17
	Via het Werkcentrum Drechtsteden	18
7.	Financiën, WEB-middelen, regiemiddelen en andere financiële bronnen	19
8.	Kwaliteitseisen en monitoring	20
9.	Bijlagen:	21
	Bijlage 1: Aanbod 2026-2030	21
	Bijlage 2: OCD-data op basis van landelijke PIAAC-data 2024	24
	Bijlage 3: Overzicht taalniveaus Europees Referentiekader Talen (anderstaligen) en Referentiekader Taal en Rekenen (Nederlandstaligen)	25
10.	Bronnen:	28

1. Inleiding, landelijk beleid WEB na 2024

Aanleiding en context van het regioplan

Voor u ligt de vervolgaanpak Laaggeletterdheid en basisvaardigheden voor de Drechtsteden 2025-2029. Deze aanpak bouwt verder aan de ontwikkeling die wij in gang gezet hebben met "Taal is zeg maar niet zo mijn ding" (2021-2024).

De gemeenten Zwijndrecht, Papendrecht, Sliedrecht, Alblasterdam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hardinxveld-Giessendam en Dordrecht zetten hiermee, vanuit een gedeelde visie, onze regionale aanpak basisvaardigheden voort.

"Taal is zeg maar niet ALLEEN het ding."

Wat als je de brieven van de gemeente slecht kunt lezen?

Of je bankzaken niet digitaal kunt doen?

De veiligheidsvoorschriften op de werkvloer niet goed kunt begrijpen?

Of je kinderen onvoldoende kunt ondersteunen met hun huiswerk of niet kan voorlezen. En hoe leg je aan de telefoon aan de huisbaas uit dat je kraan lekt?

In de Drechtsteden willen we dat alle inwoners meedoen. Dat zij zekerheid vinden in hun bestaan en mondiger worden. Twee dingen zijn daarvoor heel belangrijk:

- Dat inwoners over voldoende basisvaardigheden (taal, rekenen en digitaal) beschikken.
- Dat onze dienstverlening én die van onze partners in het sociaal domein toegankelijker wordt.

Kunnen meedoen hangt samen met verschillende basisvaardigheden. Én met een overheid en partners in het sociaal domein die inwoners tegemoet treden en drempels verlagen. Het gaat dan ook om veel meer dan lezen en schrijven. De optelsom van een breed aanbod basisvaardigheden en het verbeteren van onze dienstverlening zorgt ervoor dat inwoners hun redzaamheid uitbreiden en greep hebben op hun bestaan.

Met dit regioplan bouwen wij verder op het fundament wat gelegd is met de visie "Taal is zeg maar niet zo mijn ding" (2021-2024). We verbinden deze aanpak met regionale en lokale plannen voor onderwijskansen, participatie, arbeidsmarkt en bestaanszekerheid.

In de Drechtsteden ondersteunen wij inwoners zodat zij:

- Voldoende en voorspelbaar inkomen hebben;
- Meedoen in de samenleving;
- Een betaalbare woning hebben;
- Toegang hebben tot hulp en zorg;
- Kunnen vertrouwen op de overheid.

Onze regionale aanpak basisvaardigheden sluit hierbij aan. We kiezen daarom voor een integrale aanpak en zoeken de samenwerking met diverse partners, zowel binnen onze

gemeentelijke organisaties als daarbuiten. Partners in het sociaal domein, onderwijs, werkgevers en andere partijen zijn onmisbaar in onze aanpak.

Maatschappelijke thema's waar wij onze aanpak mee verbinden zijn:

- Inclusie en gelijke kansen;
- Zelfredzaamheid en participatie;
- Leven lang ontwikkelen;
- Toegankelijke dienstverlening.

Dit regioplan sluit aan bij het beleid volwasseneducatie van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. Wij voeren hiermee de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) uit.

Wettelijke kaders

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs (1996)

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) regelt dat gemeenten in regionaal verband een gespreid aanbod van educatieve activiteiten voor volwassen niet-inburgering plichtige inwoners organiseren. De uitvoering van het middelbaar beroepsonderwijs door regionale opleidingscentra (ROC's) valt hier ook onder. Het educatieve aanbod basisvaardigheden is bedoeld voor volwassenen en bestaat uit leertrajecten gericht op taal- reken en digitale vaardigheden. Het rijk stelt jaarlijks een specifieke uitkering beschikbaar voor de uitvoering van het aanbod. De gemeente Dordrecht heeft als contactgemeente binnen de arbeidsmarktregio een regierol.

Drie ministeries zijn betrokken bij de uitvoering van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs. Het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de wet. De ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) hebben op inhoudelijke thema's een relatie met de uitvoering van de wet. SZW is o.a. verantwoordelijk voor arbeidsmarktbeleid en daarmee ook verbonden met educatie-doelstellingen op het gebied van opleiding en arbeidsmarkt. Dit geldt ook voor VWS.

UNESCO rapport De Staat van de Nederlandse Volwasseneneducatie (2024)¹

Dit rapport verscheen op initiatief van Prof. Dr. Maurice de Greef van de UNESCO leerstoel volwasseneducatie van de Vrije Universiteit Brussel. Een van de UNESCO doelen is dat iedereen kwalitatief goed onderwijs moet krijgen om zichzelf duurzaam te kunnen ontwikkelen en zijn of haar leven te kunnen verbeteren.

Veel inwoners krijgen pas op latere leeftijd de kans om aan onderwijs deel te nemen.

¹ De staat van de Nederlandse Volwasseneneducatie 2024, Prof. Dr. Maurice de Greef, MSc. Mieke de Haan

Daarom hebben de lidstaten, waaronder Nederland, afspraken gemaakt om zich samen in te zetten voor een sterke infrastructuur voor volwasseneducatie. Basisvaardigheden die gericht op redzaamheid en het verbeteren van de arbeidsmarktpositie zijn hiervan een onderdeel.

Verkenning toekomst WEB na Tel mee met Taal²

Het programma Tel mee met Taal liep eind 2024 af.

In samenwerking met gemeenten en maatschappelijke partners heeft het ministerie van OCW een verkenning uitgevoerd naar de toekomst van de WEB.

Deze verkenning heeft geleid tot verschillende aanbevelingen en opties voor de periode na 2024.

1. Voortzetting van de financiering van het aanbod basisvaardigheden via de WEB-middelen
2. Brede benadering van basisvaardigheden door niet alleen te focussen op taal, rekenen en digitale vaardigheden. Bijvoorbeeld door het aanbod uit te breiden met andere leerdoelen zoals budgetteren en gezondheids- en opvoedvaardigheden.
3. Integrale samenwerking tussen verschillende partijen zoals gemeenten, sociale diensten (SDD), Regionale werkcentra (RWC), werkgevers, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen.

Onze aanpak sluit goed aan op de inhoudelijke aanbevelingen van deze verkenning.

Rond de zomer 2025 bespreekt de Tweede Kamer de uitkomst van de verkenning en wordt bepaald hoe het Rijk haar beleid rond basisvaardigheden wil voortzetten.

Hoe verder na Tel mee met Taal

Voor de komende periode is 'staand beleid' het uitgangspunt van het ministerie van OCW.

Door bezuinigingen en taakstellingen is er geen ruimte voor nieuw of aanvullend beleid.

Regierol contactgemeente Dordrecht

De gemeente Dordrecht voert regie en coördinatie op het regionale aanbod basisvaardigheden. De gemeente Dordrecht voert als contactgemeente de regie op de uitvoering van de aanpak basisvaardigheden als onderdeel van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs.

De gemeente Dordrecht is verantwoordelijk voor:

- Aanbesteding
- Budgetverdeling
- SiSa-verantwoording (Single information Single audit)
- Accountbeheer (in samenwerking met Servicecentrum Drechtsteden)
- Integrale benadering door verbinding met in- en externe partners o.a. Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) en Werkcentrum Drechtsteden

² Verkenning basisvaardigheden voor volwassenen vanaf 2025, Ministerie van OCW

Gezinsaanpak geletterdheid, lokale regierol Bibliotheek AanZet, lokale regierol Informatiepunt Digitale Overheid en Certificering Taalhuizen

- Deelname aan G35 bijeenkomsten met OCW, Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de vereniging leidinggevend in het sociaal domein (DIVOSA)

-

In afstemming met de regio-collega's:

- Uitvoering aanbesteding 2026-2030
- Regioplan basisvaardigheden opstellen
- Faciliteren van periodieke regio-overleggen
- Faciliteren, motiveren en stimuleren (samen met Stichting Lezen en Schrijven)
- Beleidskeuzes voorleggen
- Informeren over landelijke ontwikkelingen

2. Laaggeletterdheid, basisvaardigheden en het maatschappelijk effect

Gevolgen van lage basisvaardigheden

Europees onderzoek naar kernvaardigheden (PIAAC)³

Het meten van het niveau van de kernvaardigheden van de bevolking is erg lastig. Om deze reden wordt er ééns in de tien jaar een groot Europees onderzoek uitgevoerd. In 2023 is een nieuwe meting uitgevoerd onder de Europese bevolking. In Nederland hebben 3.513 volwassenen en 744 ouderen deelgenomen aan dit onderzoek. Het onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) benut deze informatie om een beeld te geven van de situatie in de Drechtsteden.

In het PIAAC-onderzoek wordt uitgegaan van drie onderdelen van basisvaardigheden die nodig zijn om goed mee te kunnen komen in de samenleving:

- Geletterdheid: "geschreven informatie lezen, begrijpen en doelgericht gebruiken om meer kennis te ontwikkelen"
- Gecijferdheid: "wiskundige informatie en ideeën toepassen en interpreteren"
- Adaptieve probleemoplossing: "hedendaagse technologieën gebruiken bij het oplossen van problemen". Een ander woord voor "adaptieve probleemoplossing" is: het kunnen inspelen op veranderende omstandigheden of problemen en daar zelfstandig oplossingen voor zoeken.

- ³ Bronnen OCD o.a.: <https://piaaconderzoek.nl> <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/45/nederlanders-digitaal-steeds-vaardiger> piaac.ugent.be

Lage basisvaardigheden in plaats van "laaggeletterdheid".

De term laaggeletterd is te beperkt. Het gaat vaak om het gemis van zowel taal-, reken- en digitale vaardigheden. Maar ook om oplossingsvaardigheden en zelfredzaam zijn. Daarom gebruiken wij in dit plan de term (lage) basisvaardigheden.

Landelijke cijfers

Ongeveer 2,2 miljoen volwassenen (16-65 jaar) in Nederland zijn laaggeletterd (15,5%) en/of hebben lage rekenvaardigheden (15,9%). Vaak overlappen laaggeletterdheid en laaggecijferdheid; acht op de tien mensen met lage taalvaardigheden zijn ook laag gecijferd. Daarnaast heeft 18,7% van de volwassenen een laag probleemoplossend vermogen. Ouderen (66+) hebben vaker lagere basisvaardigheden: 39% van hen is laaggeletterd en 33% is laag gecijferd. Ongeveer 860.000 ouderen hebben moeite met deze basisvaardigheden. In totaal hebben bijna 3 miljoen Nederlanders tussen de 16 en 75 jaar lage basisvaardigheden (PIAAC, 2023). De ontwikkeling van taalvaardigheden is de afgelopen jaren stabiel gebleven. De rekenvaardigheden zijn wel merkbaar gestegen ten opzichte van de vorige PIAAC-meting (2012).

Voorspellers

Belangrijke voorspellers van het hebben van lage basisvaardigheden: laag opleidingsniveau, geen startkwalificatie, niet-actief zijn op de arbeidsmarkt, lager opleidingsniveau van de ouders, eerste generatie migratieachtergrond en een hogere leeftijd. Het grootste deel van de groep mensen met lage basisvaardigheden heeft betaald werk. Maar vaak in lager betaalde banen. Geslacht, stedelijkheid van de woonomgeving en uitkeringsstatus hebben geen verband met het hebben van lage basisvaardigheden.

Effect van beperkte basisvaardigheden op het dagelijks leven

Een achterstand in basisvaardigheden heeft impact op alle levensdomeinen. Bijvoorbeeld lage financiële taalvaardigheden bijvoorbeeld kan de kredietwaardigheid van inwoners in gevaar brengen. Mensen met een lagere mate van geletterdheid hebben eerder kans op een depressie dan mensen met een hogere mate van geletterdheid.

Leertrajecten dragen bij aan:

- Verkleinen van gezondheidsverschillen
- Armoedebestrijding
- Eenzaamheidsbestrijding
- Onderwijs- en scholingskansen van deelnemers
- Onderwijskansen van hun kinderen

Het merendeel van de deelnemers aan aanbod basisvaardigheden ervaart dat hun leven positief verandert.

Digitale vaardigheden

Het aantal Nederlanders dat beschikt over digitale basisvaardigheden nam de afgelopen jaren toe. In 2023 beschikt bijna 80% over digitale basisvaardigheden ten opzichte van 74% in

2021. Jongeren en mensen met een hoger opleidingsniveau beschikken vaker over de digitale basisvaardigheden ten opzichte van ouderen en mensen met een lager opleidingsniveau. De meeste volwassenen met lage basisvaardigheden gebruiken ook digitale middelen zoals de smartphone. Op hun werk gebruiken zij minder vaak computers of tablets.

Maatschappelijk effect

Volwassenen met lagere basisvaardigheden hebben vaak gemiddeld een minder goede gezondheid en minder sociaal vertrouwen. Zij voelen zich ook minder invloedrijk in de politiek.

Het maatschappelijk effect van burgers met beperkte basisvaardigheden is dus groot. De samenleving wordt digitaal en naarmate minder mensen daaraan kunnen meedoen groeit de afstand tussen overheden en dienstverleners in het sociaal domein en daaromheen. Ruim een kwart van de mensen met schulden heeft beperkte basisvaardigheden. Inwoners met beperkte basisvaardigheden hebben vaker schulden en hun positie op de arbeidsmarkt is door weinig of geen opleiding onzeker. Als dit alles gebrekkig gaat heeft de hele samenleving daar last van en lopen maatschappelijke kosten onnodig op. Basisvaardigheden zijn ook nodig om als inwoner mee te doen. Of als participant en werknemer, als opvoeder van jonge kinderen of als patiënt.

Maatschappelijk effect	
Impact op burgerschapsrollen	Inwoners met lage basisvaardigheden hebben moeite met het begrijpen van politieke uitingen, nieuwsberichten en officiële documenten zoals stembiljetten. Dit kan leiden tot minder betrokkenheid bij de samenleving.
Impact op de arbeidsmarkt	Volwassenen met een hoog niveau van basisvaardigheden zijn gemiddeld vaker werkzaam, vaker actief op de arbeidsmarkt, doen vaker vrijwilligerswerk, hebben vaker een vast arbeidscontract, ontvangen een hogere beloning, zijn minder vaak tijdelijk werkloos geweest en hebben minder vaak een uitkering ontvangen in het afgelopen jaar. De meeste volwassenen met lage basisvaardigheden werken. Zes op de tien vallen in de laagste inkomensgroepen.
Impact op participatie en beschutte werkplekken	Door deelname aan scholingsaanbod, bijvoorbeeld bij bedrijven of bij Drechtwerk, Opnieuw & Co en Ontwikkelen naar werk,

	kunnen deelnemers een positiever zelfbeeld krijgen. Hun zelfvertrouwen en hun vaardigheden nemen toe.
Impact op onderwijskansen van kinderen	Ouders die hun kinderen thuis kunnen voorlezen en helpen met hun huiswerk doorbreken de cirkel van laaggeletterdheid. Ouders geven ook aan dat zij hun kinderen beter kunnen opvoeden.
Impact op gezondheid van inwoners	Inwoners die hun bijsluiters kunnen lezen en hun digitale patiëntdossier kunnen inzien, krijgen meer greep op hun gezondheid. Betere gezondheidsvaardigheden hebben ook effect op Body Mass Index (BMI). Eerder onderzoek laat ook zien dat bij een toename in taalvaardigheid gezondheidszorgkosten afnemen. Mensen die zelf dingen kunnen regelen gaan minder vaak naar de huisarts.

3. Drechtsteden, cijfers, doelstellingen en doelgroepen

Regionale en lokale cijfers

In 2020 heeft OCD een overzicht gemaakt van de laaggeletterdheid in de regio op basis van de PIAAC-data uit 2012. Hieruit bleek dat 14 % van de inwoners van de Drechtsteden naar schatting laaggeletterd is. Uit schattingen van geletterdheidinzicht.nl bleek dat er grote verschillen waren tussen de zeven Drechtsteden; in Dordrecht is 22% laaggeletterd terwijl dit in Alblasterdam en Hendrik-Ido-Ambacht slechts 4% is. Deze grote verschillen worden verklaard door het verschil in bevolkingssamenstelling. (Bron: "Laaggeletterdheid: indicatie van hoe de Drechtsteden ervoor staan (2020).

Vergelijkbaar met de Nederlandse trend, verwachten we dat ook in de Drechtsteden het aantal mensen met lage basisvaardigheden stabiel is gebleven. We zien in de trend in de belangrijkste kenmerken voor basisvaardigheden in de Drechtsteden geen aanwijzingen voor een afwijking van deze landelijke trend (tabel 2, bijlage).

De regionale uitkomsten van het recente PIAAC-onderzoek zijn nu, maart 2025, nog niet beschikbaar. Naar verwachting verschijnen deze cijfers in het najaar van 2025. De website Geletterdheid in zicht geeft dan een actuele berekening per regio en per gemeente. Het OCD heeft daarom een voorlopige schatting gemaakt op basis van de actuele landelijke cijfers.

Drechtsteden

De doelgroep 16-65-jarigen in de Drechtsteden bevat 186.815 inwoners (zie bijlage OCD). Als we uitgaan van de landelijke cijfers kunnen we in de Drechtsteden uitgaan van ongeveer 42.000 volwassenen (16-65 jaar) met lage taalvaardigheden, ongeveer 39.000 volwassenen met lage rekenvaardigheden en ongeveer 35.000 volwassenen met een laag probleemoplossend vermogen (tabel 1, bijlage OCD). Dit is een grove schatting waarbij niet is gekeken naar de specifieke kenmerken van de inwoners van de Drechtsteden. Op basis van de cijfers van 2021 verwachten we dat het aantal mensen met lage basisvaardigheden nog iets hoger ligt in de Drechtsteden dan voor Nederland gemiddeld.

In Dordrecht en Zwijndrecht is het aantal mensen met lage basisvaardigheden hoger dan in de andere gemeenten in de Drechtsteden.

Doelstellingen

Ons doel is dat inwoners van de Drechtsteden via het aanbod:

- Meedoen in de samenleving
- Hun kinderen kunnen ondersteunen bij hun schoolloopbaan
- Een participatie- en of werkplek vinden
- Opleiding en scholing gaan volgen en zo hun kansen verhogen

Deze doelen sluiten aan op de ambities van alle Drechtsteden.

Deze zijn daarmee ook verbonden aan lokale en regionale programma's die gericht zijn op bestaanszekerheid, kansengelijkheid, armoedebestrijding en arbeidsmarkt en participatie. Het aanbod basisvaardigheden in de Drechtsteden omvat het totale pakket aan cursussen, trainingen en andere activiteiten dat volwassenen ondersteunt in hun dagelijkse redzaamheid. Het gaat om taalvaardigheden gekoppeld aan het dagelijks leven, maar ook om gecijferdheid en digitale vaardigheden.

Vanuit onze doelstellingen hebben we behoefte aan aanbod basisvaardigheden en ondersteuning gericht op de volgende thema's:

- Participatie en werk
- Digitale vaardigheden
- Taal en gezin
- Gezondheid
- Toegankelijke dienstverlening

In de Drechtsteden verwachten we van alle betrokken partners inzet op duidelijke informatievoorziening en verbinding in het netwerk rond de inwoner.

Herkennen van de leerbehoefte en goede toeleiding van inwoners naar passend aanbod staan voor alle gemeenten centraal.

Doelgroepen (na de zomer: bijlage factsheet OCD)

Wij kiezen ook komende periode voor doelgroepen uit het vorige regioplan.

Wij richten ons op verschillende doelgroepen en houden rekening met de specifieke situatie in de regiogemeenten.

Onderzoek van het OCD toont aan dat er geen grote veranderingen ten opzichte van de vorige periode te zien zijn.

De komst van Oekraïense ontheemden laat een lichte toename in de vraag om aanbod Nederlands als tweede taal (NT2) zien.

De komende vier jaar maken we ruimte voor aanbod A2-B1. Dit is een verandering ten opzichte van de vorige periode.

Aandacht voor NT1⁴ (Nederlands als eerste of voorkeurstaal)

Een groot deel van onze doelgroep bestaat uit werkende volwassenen. Daaronder bevinden zich ook Nederlandstalige werknemers. Werk- en participatievloeren bieden mooie kansen in gesprek te gaan over training en scholing. Mogelijke signalen van lage basisvaardigheden zijn bijvoorbeeld het vermijden van schriftelijke en digitale communicatie of vermijding van scholing opleidingskansen. Lage basisvaardigheden maken het ook lastiger om "overheidstaal" te begrijpen.

Opvoeders

Ouders hebben een belangrijke rol in de kansen die hun kinderen in het leven kunnen grijpen. Zowel op onderwijskansen als op hun toekomstige sociaaleconomische positie.

Wij willen ouders met lage basisvaardigheden ondersteunen bij hun rol als opvoeder.

Dit kan gaan over het stimuleren van een positief (voor-)leesklimaat, maar ook over hun rol in en om de school of over opvoedvaardigheden.

In aanbod dat gericht is op redzaamheid is taal een middel en geen doel. Bijvoorbeeld bij opvoedvaardigheden.

Meer aanbod op werkvloeren

De vraag om aanbod gericht op basisvaardigheden op de werkvloer is afgelopen periode toegenomen. Dit komt o.a. door het uitbreiden van samenwerking met bijvoorbeeld Opnieuw en Co, Drechtwerk, de afdeling Ontwikkelen naar Werk (SDD) en andere werkgevers. Een praktische leeromgeving biedt veel kansen om te oefenen in combinatie met dagelijkse taken. Deelnemers kunnen ook hun probleemoplossend vermogen op werkvloeren oefenen. Samenwerken en communicatievaardigheden zijn, naast financiële redzaamheid, belangrijke thema's om aan te werken.

Arbeidsmarktkansen verhogen

We streven naar een verhoging van het percentage deelnemers dat doorstroomt naar een MBO-opleiding. Een certificaat of diploma verhoogt de kansen op de arbeidsmarkt.

⁴ Wanneer inwoners met een migratieachtergrond Nederlands als voorkeurstaal hebben gelden zij als NT1 doelgroep

Werkgevers profiteren ook van vaardige werknemers. Het maakt hun personeelsbestand toekomstbestendiger.

Oekraïense inwoners en arbeidsmigranten

Ontwikkelingen in Europa en elders in de wereld hebben ook impact op veranderende vraag naar basisvaardigheden.

Met de komst van Oekraïense ontheemden is de behoefte aan aanbod Nederlands als tweede taal (NT2) gegroeid. Ook de komende vier jaar houden we hiermee rekening zodat we op tijd op nieuwe leervragen kunnen anticiperen.

Uitbreiding aanbod digitale vaardigheden en financiële redzaamheid

De afgelopen vier jaar hebben we ervaren dat de groep inwoners met een behoefte aan praktische digitale vaardigheden is gegroeid. Dit aanbod spreekt een doelgroep aan die zich niet herkent als "laaggeletterde". Daarmee kan dit aanbod ook de drempel verlagen naar mogelijk ander passend aanbod. Aanbod gericht op digitale vaardigheden verlaagt ook de drempel naar aanbod op het gebied van financiële redzaamheid.

WEB-aanbod op niveau A2-B1

De nieuwe wet Inburgering (2019) streeft naar het basisniveau B1 (Zie bijlage: Overzicht taalniveaus Europees Referentiekader Talen).

We sluiten op dit beleid aan en stellen ook de ondergrens voor het aanbod Nederlands als tweede taal bij van A2 naar B1. Dit is het functionele niveau dat te vergelijken is met het niveau 2F.

Inwoners met een anderstalige achtergrond vergroten hiermee hun kansen op (ander) werk of doorstroom naar een beroepsopleiding.

4. Regionale en lokale speerpunten: doelen, ambities en aanbod

Waar staan we nu in de Drechtsteden?

Dit regioplan is een bijstelling van het vorige. De regionale en lokale speerpunten uit het regioplan 2021-2024 komen grotendeels overeen met de prioriteiten die wij de komende jaren blijven stellen.

De resultaten van het aanbod binnen de vorige aanbesteding en een aantal andere ontwikkelingen, zoals nieuwe leervragen en nieuwe doelgroepen, hebben geleid tot het aanvullen van onze aanpak. Het gaat dan om onderstaande aanpassingen.

1. Van (te) korte trajecten NT2 naar een langer aanbod 0-A2

Evaluatie van het aanbod 0-A2 leerde dat het verkorte aanbod geen goede basis voor vervolgaanbod opleverde. Uit ervaring bleek dat deelnemers meer leertijd nodig hebben om een basisniveau te behalen. Daarom verlengen wij dit NT2-traject.

2. Basisvaardigheden op de werkvloer en op participatieplekken

Onze ambities om meer integraal te werken leiden tot nieuwe leervragen vanuit (participatie-) bedrijven uit de regio.

We werken de komende jaren samen met de Sociale Dienst Drechtsteden aan het verhogen van basisvaardigheden op en rond werkvloeren.

3. Aanbod voor ouders met jonge kinderen

In aansluiting op Onderwijskansenbeleid hebben wij tussentijdse opdrachten verstrekt aan educatieve partners.

Dit aanbod sluit aan bij het lokale bibliotheek – en Onderwijskansenbeleid.

Alle gemeenten hebben dit inmiddels tot een speerpunt benoemd. Daarom streven wij naar een regionale aanpak basisvaardigheden t.b.v. ouders met jonge kinderen (0-12 jaar).

4. Aanbod A2-B1

De toenemende vraag naar aanbod B1, gericht op opleiding en/of werk, sluit aan bij onze ambitie om inwoners te helpen hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

Wij zetten ook in op de volgende speerpunten:

1. Méér mensen aan de slag met taal, rekenen, digitale en sociale vaardigheden

Hiervoor willen Taalpunten behouden en versterken. Dit doen wij in verbinding met o.a. Informatiepunten Digitale Overheid (IDO), buurtwerk, beschutte werkplekken (bijvoorbeeld Drechtwerk, Opnieuw en Co e.a) en andere partners in het sociaal domein. We maken een afbakening van doelgroepen waarbij de leervraag van de inwoner het uitgangspunt is. Het bereiken van alle inwoners die passen binnen de doelgroep voor het aanbod basisvaardigheden staat voorop.

2. Weten wat werkt door monitoren van het bereik, de opbrengst en de kwaliteit van het aanbod

We zetten, waar voor ons gewenst, de monitor Educatie in om zowel kwantiteit als opbrengst voor de inwoner te volgen. De definitie van opbrengst varieert van certificaten of diploma's NT1 of NT2, tot praktisch inzetbare digitale vaardigheden, werknemersvaardigheden en meer. Gewenste opbrengst koppelen wij aan de leerdoelen van de inwoners of samenwerkingspartners zoals afdelingen van de Sociale Dienst Drechtsteden, Ontwikkelen naar Werk, Drechtwerk, Opnieuw en Co en andere externe partijen.

CBS-monitor laaggeletterdheid⁵

Alle arbeidsmarktregio's zijn verplicht mee te doen aan de landelijke monitor volwasseneducatie van het CBS.

Het CBS verzamelt via de formele en non-formele aanbieders van basisvaardigheden kwantitatieve deelnamecijfers.

Deze monitor geeft een landelijk beeld van de stand van zaken. Het CBS erkent dat de monitor in deze vorm beperkt is. De monitor geeft alleen een beeld van deelname aan aanbod dat onder de noemer taal, rekenen of digitaal valt. Daarmee past een deel van het aanbod in onze regio niet in de monitor.

3. Goede hulp in alle gemeenten in samenwerking met partners in het sociaal domein

Toegankelijke dienstverlening heeft in alle gemeenten prioriteit. Wij willen inwoners ondersteunen zodat zij mee kunnen doen. Dat vraagt van ons als overheid en van onze partners dat we onze dienstverlening toegankelijk(er) maken.

Brieven schrijven op niveau B1 is één van de maatregelen die daarbij kan helpen. Andere vormen die daarin kunnen helpen zijn informatie in diverse talen, klantpanels en acties om "onbegrijpelijke zaken" in de gemeenten op te halen. Fysieke loketten en servicepunten, zoals het Informatiepunt Digitale overheid (IDO), en het versterken van de stedelijke netwerken met partners die dicht bij de inwoner staan, spelen daarbij een belangrijke rol.

⁵ Centraal Bureau Statistiek: www.cbs.nl <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2024/landelijk-beeld-volwasseneneducatie-2024/3-resultaten>

5. Integrale aanpak en samenwerking met partners

Verbinding met onderzoek

Inwoners met onvoldoende basisvaardigheden ervaren dit binnen alle levensdomeinen. De oplossing van dit vraagstuk zoeken we dan ook breder dan alleen in het organiseren van een aanbod basisvaardigheden. Wij streven daarom naar een integrale aanpak en leggen verbinding met beleidsthema's zoals onderwijskansen, participatie- en arbeidsmarktbeleid, toegankelijke overheidsdienstverlening en andere gemeentelijke programma's.

We maken o.a. gebruik van de uitkomsten van onderzoeken en ervaringen van andere gemeenten. Actieve deelname aan landelijke netwerken, zoals die van de VNG, DIVOSA en OCW, helpt daarbij. We betrekken ervaringsdeskundigen, werkgevers, dienstverleners in het sociaal domein en anderen bij het vinden van oplossingen. Overheid, partners in het sociaal domein, werkgevers, onderwijspartners én inwoners zijn samen verantwoordelijk voor deze aanpak.

Erasmus universiteit Rotterdam en Sociale Dienst Drechtsteden

Op initiatief van de gemeente Dordrecht en de Sociale Dienst Drechtsteden doen wij sinds 2023 mee aan het onderzoek **"Laaggeletterdheid als barrière voor participatie"**.

De Erasmusuniversiteit voert dit onderzoek in vier regio's, waaronder de Drechtsteden, uit. Hierin staat het verband tussen het domein Werk en Inkomen en het werkveld basisvaardigheden centraal. Het onderzoek richt zich vooral op mensen die het Nederlands goed tot voldoende spreken (NT1). In samenwerking met diverse partijen, waaronder de Sociale dienst Drechtsteden, onderzoekt de EUR op welke manier deze groep inwoners gestimuleerd kan worden om deel te nemen aan het aanbod basisvaardigheden. Het effect van deelname op het welbevinden van deze inwoners vormt het derde doel van het onderzoek.

Rol van bibliotheken en Taalhuizen

De bibliotheek AanZet speelt in onze regio een cruciale rol in de regionale aanpak van basisvaardigheden. Bibliotheken hebben een rol als verbinder in de zeven Drechtsteden. Ze brengen verschillende partijen samen, zoals maatschappelijke organisaties, scholen en lokale overheden, om gezamenlijk laaggeletterdheid en andere uitdagingen op het gebied van basisvaardigheden aan te pakken.

Rol als verbinder

De bibliotheek faciliteert samenwerking tussen diverse stakeholders, onder andere door het organiseren van bijeenkomsten en het delen van kennis en expertise.

Toegankelijkheid:

De bibliotheek biedt een laagdrempelige plek waar mensen terecht kunnen voor ondersteuning, zoals taalhuizen en digitale inclusieprogramma's.

Educatie en training:

De bibliotheek biedt cursussen en workshops aan, zoals Klik & Tik, waarmee mensen digitale vaardigheden kunnen ontwikkelen.

Relatie met programma's en dienstverlening

De programma's en dienstverlening van de bibliotheek zijn nauw verbonden met de aanpak van basisvaardigheden. Ze richten zich op het verbeteren van lees- en schrijfvaardigheden via cursussen en oefenmogelijkheden.

Inwoners kunnen er ook terecht om digitale vaardigheden te oefenen.

Brede ondersteuning:

Naast taal- en digitaal aanbod biedt de bibliotheek, o.a. via de Informatiepunten Digitale Overheid, hulp op gebieden zoals werk, financiën en gezondheid.

Samenwerking met de Stichting Lezen en Schrijven

De Stichting Lezen en Schrijven (L en S) ondersteunt onze regio en de afzonderlijke gemeenten. L en S helpt ons om de regionale en lokale aanpak goed neer te zetten en te borgen. Dit doet zij in opdracht van OCW. L en S volgt de koers die de contactgemeente Dordrecht vanuit haar regierol neerzet en ondersteunt en adviseert alle Drechtsteden om tot een duurzame aanpak te komen.

De ondersteuning van L en S richt zich vooral op:

- Bewustwording: het onder de aandacht brengen van laaggeletterdheid in de arbeidsmarktregio. Samenwerkingspartners weten hoe zij laaggeletterdheid kunnen signaleren en het aanbod onder de aandacht kunnen brengen
- Het bereiken van werkende laaggeletterden
- Het vergroten van ouderbetrokkenheid en het versterken van taalontwikkeling op jonge leeftijd
- Het vergroten van digitale vaardigheden
- Het verbeteren van toegankelijke dienstverlening: toegankelijke communicatie en dienstverlening vanuit de gemeente.

Stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen Drechtsteden (MBO Drechtsteden)

Deze organisatie heeft een verbindende rol in de Drechtsteden. MBO Drechtsteden vervult een brugfunctie tussen maatschappelijk betrokken ondernemers en andere maatschappelijke organisaties, overheid en onderwijsinstellingen. MBO Drechtsteden kan worden ingezet om werkgevers te betrekken bij aanbod basisvaardigheden op en rond de werkvloer.

6. Signalering, werving en toeleiding

Het signaleren van leervragen van minder vaardige volwassenen is en blijft een uitdaging. Schaamte en het taboe is met name voor Nederlandstalige volwassenen (NT1) een drempel om hun leervraag te stellen. Onderzoek uitgevoerd door Maastricht University, in samenwerking met het Kohnstamm Instituut⁶ en de UNESCO Leerstoel Volwasseneneducatie, heeft aangetoond dat succesvolle werving van deze doelgroep vraagt om een gerichte en samenwerkende aanpak.

Daarom zijn het netwerk om mensen heen, instanties en werkgevers cruciaal voor het voeren van het goede gesprek hierover. Het aanbod moet dus goed te vinden zijn. Daarvoor benutten wij diverse kanalen.

Via Taalhuizen

Taalhuizen hebben een belangrijke rol in de toeleiding naar passend aanbod. Bij Taalpunten in bibliotheken kunnen inwoners terecht met hun vragen over het actuele aanbod basisvaardigheden in hun gemeente en in de regio. De Taalhuis overleggen in de verschillende gemeenten zorgen voor verbinding tussen formele en non-formele partners. Alle aanbieders nemen deel aan dit netwerk. Zij komen, in samenwerking met lokale partners in het sociaal domein, dichterbij de hulpvraag van onze inwoners.

Via (sociale) media

Aanbieders basisvaardigheden werven online en via-via. Dat werkt goed. Gemeenten, partners in de stad en bibliotheken communiceren via diverse media met inwoners over het aanbod basisvaardigheden. Aanbieders maken ook gebruik van deze kanalen.

Via Informatiepunten Digitale Overheid (IDO)

IDO's zijn sinds 2022, in opdracht van het ministerie van Binnenlandse zaken, door de bibliotheken opgezet. De gemeenten hebben een "IDO-regiefunctie". De bibliotheek AanZet is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze informatiepunten. Verspreid over de regio hebben zij inmiddels hun nut bewezen. Naast spreekuren in bibliotheekvestigingen houden IDO-medewerkers ook spreekuren bij de Sociale Dienst en in buurtcentra. Het zijn laagdrempelige inlooplekken waar inwoners terecht kunnen met vragen over ingewikkelde brieven, digitale zaken, belastingen en toeslagen. IDO-medewerkers signaleren hierbij vaak dat iemand moeite heeft met lezen, schrijven of digitale vaardigheden.

⁶ Werving van laaggeletterde volwassenen met Nederlands als moedertaal, hoe pak je dat aan? Kohnstamm Instituut 2021

Daarmee zijn IDO's goede vindplekken om op respectvolle wijze het gesprek met de inwoner over basisvaardigheden aan te gaan.

Via het Werkcentrum Drechtsteden

Het Werkcentrum Drechtsteden speelt een belangrijke rol in de ondersteuning van werknemers en werkgevers op de arbeidsmarkt.

We weten (zie OCD cijfers) dat het aandeel werkenden met beperkte basisvaardigheden groot is. Daarmee zijn werkvloeren bij uitstek geschikt om aanbod te organiseren.

Een realistische leeromgeving bevordert het leren en vergroot daarmee de praktische inzetbaarheid van nieuwe of uitgebreide basisvaardigheden.

Dit is zowel in het belang van de werkgever als de werknemer. Het kan gaan om het lezen en begrijpen van veiligheidsinstructies, het aanvragen van verlof of het invullen van formulieren.

Het Werkcentrum Drechtsteden gaat in gesprek met werkzoekenden en werkenden om de stap naar de arbeidsmarkt of ander werk gemakkelijker te maken.

Tijdens intakegesprekken peilt het werkcentrum ook de behoefte aan scholing of basisvaardigheden. Werkgevers kunnen leervragen van hun medewerkers bij het werkcentrum melden. Dan kan in overleg een passend aanbod op de werkvloer of binnen een beschutte werkplek worden georganiseerd. Zo nodig worden deelnemers via het werkcentrum ook doorverwezen naar schuldhulpverlening, sociaal werk, of taalhuizen voor laagdrempelige ondersteuning.

Leven lang ontwikkelen (LLO)⁷

De Rijksoverheid faciliteert werkgevers met het programma Leven Lang ontwikkelen om werknemers en werkzoekenden (bij) te scholen. In samenwerking met ROC's en andere opleiders kan dit leiden tot maatwerk waarmee de kansen van volwassen leerders op de arbeidsmarkt toenemen. Wij verkennen met het ROC de mogelijkheden voor een regionale aanvraag LLO.

⁷ <https://www.nationaalgroefonds.nl> Thema Leven Lang Ontwikkelen/ LLO Collectief Laagopgeleiden en Laaggeletterden

7. Financiën, WEB-middelen, regiemiddelen en andere financiële bronnen

WEB-budget

De gemeente Dordrecht ontvangt als contactgemeente jaarlijks een budget voor de uitvoering van het regionale aanbod basisvaardigheden. Deze middelen worden aan de gemeente beschikt als specifieke uitkering (SPUK).

Het bedrag blijft in de periode 2025-2029 op hetzelfde peil als in de vorige periode.

Het beschikbare budget van ca. 1,4 miljoen euro per jaar is begrensd. Het Rijk bezuinigt in 2026 10% op alle specifieke uitkeringen. Ook daarom maken we in de regio duidelijke keuzes in het aanbod.

Verbinden van budgetten en subsidies

Naast het WEB-budget zijn andere middelen en subsidies beschikbaar om basisvaardigheden van werknemers te versterken. Diverse fondsen bieden ruimte om de verbinding met het aanbod basisvaardigheden te leggen. We zoeken met in- en externe partners naar nieuwe financiële bronnen. Bijvoorbeeld door de inzet van participatiebudgetten, subsidies t.b.v. werkgeversaanpak, Levenslang Ontwikkelen en andere impulsmiddelen.

Decentralisatie uitkering voor de regie- en coördinatierol van de gemeente Dordrecht

De gemeente Dordrecht voert als contactgemeente de regie op WEB-aanbesteding, het accountbeheer en de coördinatie monitoring en kwaliteit. Het Rijk stelde tussen 2021 en 2024 middelen beschikbaar voor de organisatie en coördinatie van aanbod basisvaardigheden.

Dordrecht ontving hiervoor jaarlijks via het ministerie van OCW een bedrag in het Gemeentefonds. Met de beëindiging van het programma Tel Mee Met Taal eindigde deze bekostiging.

Voortzetting decentralisatie uitkering

De gemeente Dordrecht ontvangt, naar verwachting, in 2025 ca. 150.000, in het gemeentefonds. Dit wordt definitief gepubliceerd in de meicirculaire.

Het Rijk heeft de intentie om tot en met 2028 regiemiddelen beschikbaar te stellen.

Vanuit dit budget kunnen aanvullende uitgaven worden gedaan die buiten de bekostiging van aanbod vallen.

Specifieke uitkering WEB (-10%)	2026	2027	2028	2029	2030
	1.4 miljoen	1.4 miljoen	1.4 miljoen	1.4 miljoen	1.4 miljoen
Regiemiddelen*	Voorjaarsnota				
Overige middelen, zoals participatie- middelen, LLO	Nader in te vullen				

Van specifieke uitkering WEB naar Bijzondere Fonds uitkering WEB

Het Rijk is van plan om de specifieke uitkering voor de aanpak van basisvaardigheden om te zetten naar een Bijzondere Fonds uitkering (BFU). De oormerking van het budget verandert dan in een doeluitkering.

Voor een BFU geldt geen financiële verantwoordingsplicht voor gemeenten. Wel moeten gemeenten verantwoording afleggen over gemaakte landelijke (inhoudelijke) bestedingsafspraken.

8. Kwaliteitseisen en monitoring

Accountgesprekken

We voeren met alle aanbieders kwartaalgesprekken over hun opdracht.

Vaste agendapunten zijn: resultaten op kwaliteit en kwantiteit, deelnemerstevredenheid, evaluatie van resultaten en samenwerking met partners in het sociaal domein.

We worden hierbij ondersteund door de Servicegemeente Dordrecht.

Monitoring

Bij deze aanbesteding kiezen wij voor het monitoren van het effect van onze aanpak in specifieke situaties.

De vorm die we hiervoor kiezen sluit aan bij het aanbod.

Dit kan in de vorm van observatie en evaluatie in de leeromgeving, via interviews met deelnemers en via accountgesprekken die wij ieder kwartaal met alle uitvoerders voeren.

Naast deze vorm van monitoring leveren alle aanbieders data aan bij het CBS voor de landelijke monitor Volwasseneducatie.

9. Bijlagen:

Bijlage 1: Aanbod 2026-2030

(Opgenomen in het aanbestedingsdocument t.b.v. aanbestedingsprocedure mei-september 2025)

Perceel 1:

- a. **Laagdrempelige informatieverstrekking over het aanbod basisvaardigheden non-formele ondersteuning basisvaardigheden (zoals taal- en digitaal-basisaanbod).**

Doelgroep:

NT1, NT 1,5 en NT2.

Alle volwassenen met of zonder inburgeringsverplichting, Oekraïners en arbeidsmigranten met beperkte basisvaardigheden onder 2F of B1.

Inzet op NT1: aanbieders zetten in dit perceel in op uitbreiding van het bereik onder de NT1-doelgroep". Zij werken hierin aantoonbaar samen met partijen zoals genoemd onder "Inzet op NT1".

Instroomniveau: 0-A2 of 1F

Uitstroomniveau: Dit is afhankelijk van de afspraken en het type activiteit (zie bij korte omschrijving)

Het behouden van taal- reken en of digitale vaardigheden van "plafondleerders" vraagt om aanbod waarin deelnemers kunnen blijven oefenen. Inzet van monitoring op de gewenste vaardigheden bepaalt het eventueel beëindigen van het aanbod of de keuze voor ander aanbod.

Korte omschrijving:

Dit aanbod wordt georganiseerd vanuit bibliotheken in samenwerking met onderwijs en voorschoolse partners en met welzijnsorganisaties zoals Dordt Sociaal, MEE/VIVENZ en andere welzijnsorganisaties en vrijwilligersorganisaties in alle Drechtsteden.

- b. **Verhoging basisvaardigheden voor ouders met kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar gericht op betrokkenheid in en om school en verhoging van kansen voor hun kinderen (i.p.v. preventie)**

Doelgroep:

NT1, NT 1,5 (bijv. Surinaams en Antilliaanse volwassenen) en NT2 ouders met kinderen op de basisschool

Instroomniveau:

Beperkte basisvaardigheden onder 2F of B1.

Uitstroomniveau:

De focus ligt op praktische basisvaardigheden in en om de basisschool. Dit kan zowel het verhogen van taalvaardigheid als sociale vaardigheden betreffen. Afhankelijk van de doelen die met de ouders samen worden gesteld.

Korte omschrijving:

Een training van één schooljaar waarin ouders kennis opdoen over het onderwijsprogramma van hun kinderen, hun rol op school en thuis. Ouders oefenen in de schoolomgeving

vaardigheden die passen bij het vergroten van hun competenties. Deze kunnen indirect van positieve invloed zijn op de kansen van hun kinderen.

Dit aanbod kan per basisschool verschillen en wordt in overleg met de basisschool en ouders samengesteld.

Dit aanbod staat in relatie tot onderwijskansenprogramma's binnen de Drechtsteden.

Leesplezier en leesbevordering is daarbinnen een belangrijk aandachtspunt. Samenwerking met de bibliotheek AanZet is daarom een voorwaarde.

Perceel 2:

- **Verhoging van basisvaardigheden voor inwoners met een licht verstandelijke beperking of leerproblemen**
- **Alfabetisering voor Nederlandstalige en anderstalige inwoners**

Inzet op NT1: aanbieders zetten in dit perceel in op uitbreiding van het bereik onder de NT1-doelgroep". Zij werken hierin aantoonbaar samen met partijen zoals genoemd onder "Inzet op NT1".

Doelgroep:

NT1, NT1,5 en NT2

Korte omschrijving: Formele educatie in het kader van verhoging praktische basisvaardigheden en alfabetisering (verbeteren van schrijf – en leesvaardigheid) die rekening houdt met de specifieke leerbaarheid van deze deelnemers.

Perceel 3:

- a. **NT2 aanbod 0-A2 (gericht op de deelvaardigheden lezen, luisteren, spreken en schrijven)**
- b. **NT2 aanbod A2-B1 (geheel of deels gericht op alle deelvaardigheden afhankelijk van het doel/ de leervraag)**

Doelgroep:

NT 1,5 en NT2.

Alle anderstalige volwassenen zonder inburgeringsverplichting, Oekraïners en arbeidsmigranten met beperkte basisvaardigheden onder 2F of B1.

Korte omschrijving:

Beide onderdelen hebben primair taalverhoging als doel.

Perceel 4:

- a. **Verhoging basisvaardigheden gericht op werkzoekenden, werkenden en participanten. Dit aanbod vergroot en verhoogt de vaardigheden van inwoners op de arbeidsmarkt, op weg daar naartoe of binnen de beschutte werkomgeving.**
- b. **Digitaal (vervolg) aanbod wat aansluit bij de praktische behoefte van de inwoners, werkenden en participanten. Financiële redzaamheid kan op basis van de behoefte van de deelnemers deel uitmaken van dit aanbod.**

Doelgroep:

NT1, NT 1,5 en NT2

Instroomniveau: vanaf minimaal A1 lezen en schrijven en A2 spreken of minimaal 2F

Uitstroomniveau:

De focus ligt primair op het verhogen van basisvaardigheden binnen of op weg naar werk-leersituaties zoals participatiebedrijven, sociale werkvoorziening, beschutte werkplekken of de afdeling Ontwikkelen naar Werk van de Sociale dienst Drechtsteden.

De beoogde basisvaardigheden helpen de deelnemer in zijn of haar kansen op werk, sociale redzaamheid en/of opleiding.

Korte omschrijving:

Een training gericht op werknemersvaardigheden en sociale redzaamheid.

Hierin kunnen deelvaardigheden taal, rekenen en digitaal, sollicitatievaardigheden, vaktaal, sociale vaardigheden en empowerment aan bod komen.

Doelen komen tot stand in overleg met de betrokken "onderaannemers" zoals hierboven genoemd en gaan uit van de leerbehoefte van de deelnemer. Taal is in dit perceel geen doel maar een middel.

Bij voldoende budget kunnen ook medewerkers van commerciële bedrijven van dit aanbod gebruik maken. Dan wordt 50% van de kosten t.b.v. de werknemer in rekening gebracht bij het bedrijf

Bijlage tabellen kernvaardigheden Drechtsteden

Tabel 1: geschatte aantal inwoners met lage kernvaardigheden in de Drechtsteden (afgerond op honderdtallen)

Drechtsteden	Volwassenen (16-65) Aantal (%)	Ouderen(66+) Aantal (%)	Totaal Aantal
Totaal aantal inwoners	186.815	30.630	217.445
Lage taalvaardigheden	29.700 (15,9%)	12.000 (39%)	41.600
Lage rekenvaardigheden	29.000 (15,5%)	10.100 (33%)	39.000
Laag probleemoplossend vermogen	35.000 (18,7%)	-	-

Toelichting: In bovenstaande tabel staat het geschatte aantal inwoners in de Drechtsteden gebaseerd op de data afkomstig uit het PIAAC 2023 onderzoek. Het gaat hier om een grove schatting, waarbij geen rekening is gehouden met specifieke kenmerken van de inwoners van de Drechtsteden. Naar verwachting komt in de loop van 2025 data van CBS beschikbaar op gemeenteniveau, waarbij wel rekening is gehouden met de kenmerken van de inwoners. Op dat moment worden deze geschatte cijfers geüpdatet.

Bron: PIAAC, BRP, bewerking door OCD

Tabel 2: Ontwikkeling belangrijkste kenmerken lage kernvaardigheden Drechtsteden in vergelijking met Nederland

Drechtsteden	Trend Drechtsteden t.o.v. Nederland
Laag opleidingsniveau	Het aantal mensen met een laag opleidingsniveau (basisonderwijs, vmbo, havo-, vwo-onderbouw en mbo1) is in de Drechtsteden groter dan in Nederland gemiddeld. Het aantal mensen met een laag opleidingsniveau is zowel landelijk als in de Drechtsteden toegenomen sinds 2016 (CBS, bewerking OCD).
Niet-actief op de arbeidsmarkt	In 2022 was de netto arbeidsparticipatie in zowel de arbeidsregio Drechtsteden als in heel Nederland 73%. Dit is een stijging vergeleken met 2014 toen de netto arbeidsparticipatie 67% was (CBS).
Opleidingsniveau ouders	Onbekend op regionaal niveau
Migratie achtergrond	Het aantal mensen met een migratieachtergrond (personen van wie tenminste één ouder in het buitenland is geboren) is zowel in Nederland als in de Drechtsteden toegenomen. Deze stijging is in de Drechtsteden vergelijkbaar met de landelijke trend. (CBS, bewerking OCD)
Leeftijd	Het aantal ouderen (66-75) is tussen 2012 en 2024 zowel in Nederland als in de Drechtsteden toegenomen. Landelijk is deze stijging groter dan in de Drechtsteden (CBS, bewerking OCD).

Bron: BRP, CBS, bewerking door OCD

Maart 2025

Bijlage 3: Overzicht taalniveaus Europees Referentiekader Talen (anderstaligen) en Referentiekader Taal en Rekenen (Nederlandstaligen)

Niveaus Nederlands als tweede taal A0 – C2	Niveaus Nederlands als eerste taal 1F-4F+ niveau	
A1	1F	Basisniveau taalvaardigheid (eind groep 6 basisschool). Begrijpt en gebruikt eenvoudige woorden en zinnen.
A2	1F	Functioneel basisniveau (eind basisschool). Kan korte, eenvoudige teksten begrijpen en schrijven.
B1	2F	Standaardniveau voor mbo-2/3 en vmbo. Kan langere teksten lezen en begrijpt de kernboodschap. Kan simpele brieven en verslagen schrijven.
B2	3F	Havo/mbo-4-niveau. Kan complexe teksten begrijpen, argumenteren en goed gestructureerde teksten schrijven.
C1	4F	Vwo/hbo-niveau. Kan specialistische en academische teksten begrijpen en produceren.
C2	4F+	Universitair niveau. Kan zich vrijwel als een native speaker uitdrukken.

Dromen: de verborgen impact van laaggeletterdheid

De impact van beperkte taal en digitale

vaardigheden op iemands leven is veel groter dan veel mensen beseffen. Dat geldt niet in de laatste plaats voor de persoon zelf. Neem bijvoorbeeld een schoonmaker die laatst antwoordde op de vraag van zijn werkgever:

“Wat zou je willen leren?”

“Nou, niets! Ik kan mijn werk toch gewoon doen? Verder red ik me ook wel.”

Maar hoe beperkt dit iemand in zijn dromen? In zijn vermogen om verder te kijken dan de huidige situatie?

Dit deed me denken aan het verhaal van een taalambassadeur, inmiddels een gepensioneerde ondernemer. Zijn bedrijf liep altijd goed, maar pas later in zijn leven zette hij de stap om zijn leesvaardigheden te verbeteren. Hij vertelde:

“Nu realiseer ik me pas hoe ik mezelf heb tegengehouden om te durven dromen. Ik was bang om stappen te zetten om mijn bedrijf te laten groeien en dacht: dat is niet voor mij weggelegd. Nu gaat er in het dagelijks leven een wereld voor me open. Ik kan ook op Netflix en al dat soort dingen. Mijn wereld is zoveel groter geworden.”

Misschien moeten we daarom niet vragen: *Wat wil je leren?* Maar: *Waar droom je van?* En iemand laten ontdekken wat hij niet weet dat hij mist. Hoe zou het bijvoorbeeld zijn als je zelfstandig zonder stress naar een onbekende plek kon rijden? Of altijd de snelste route kon vinden, zonder te verdwalen?

Niet alleen de omgeving beperkt iemand met beperkte digitale vaardigheden—iemand doet het zelf ook! Het is belangrijk dat werkgevers zich hiervan bewust

zijn. Een werknemers die zich gesteund en gezien voelt, is niet alleen loyaler, maar meldt zich ook minder vaak ziek.

Daarom is aandacht voor dit onderwerp zo belangrijk. Voor de werknemer, maar ook zeker voor de werkgever!

10. Bronnen: o.a.

- [Verkenning basisvaardigheden voor volwassenen vanaf 2025](#), ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- [De staat van de Nederlandse Volwasseneneducatie 2024](#), Prof. Dr. Maurice de Greef en MSc. Mieke de Haan, i.s.m. de leden van de klankbordgroep UNESCO leerstoel Volwasseneneducatie Vrije Universiteit Brussel
- [In beeld: Jongeren en beperkte basisvaardigheden](#), april 2023, Probiblio
- [Waar een wil is, is nog geen weg](#), juli 2024, Leone Verweij, Menno Fenger en Agnieszka Kanas, Erasmus Universiteit Rotterdam
- [Standaarden en eindtermen VE](#), 2015, CINOP en steunpunt Taal en rekenen VE
- [Grip, het maatschappelijk belang van persoonlijke controle](#), 2023, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid